

Câteva considerații critice, preliminare, ale soluției dispuse prin Decizia nr. 7/2020, a Înaltei Curți de Casație și Justiției, pronunțată într-un recurs în interesul legii

Some Critical Preliminary Considerations of the Solution Provided by Decision no. 7/2020, of the High Court of Review and Justice in a Motion of Appeal in the Interest of the Law

Lect. univ. dr. **Voicu PUȘCAȘU***
Universitatea de Vest din Timișoara
Facultatea de Drept

Abstract

The present article aims to analyze the implications and the foreseeable effects that will occur following the solution reached by decision no. 7/2020, pronounced by the High Court of Justice in an appeal in the interest of the law. Although the decision was intended to clarify the sanctioning regime of the intermediate plurality, it does so only to a limited extent. On the other hand, it triggers other consequences, hardly commensurable, but impossible to ignore, regarding the (im)predictability of the interpretation and the application of the criminal law in this area, since the solution contradicts the consolidated doctrine in the matter. The lettering and the spirit of the law came into conflict and it was the predictability of the criminal law that lost the most.

Keywords: *appeal in the interest of the law; decision no. 7/2020; sanctioning the intermediate plurality of offences; the predictability of the criminal law.*

Rezumat

Prezentul articol urmărește să analizeze implicațiile și efectele previzibile a se produce ca urmare a soluției dispuse prin decizia nr. 7/2020, pronunțate de către Înalta Curte de Casație și Justiție într-un recurs în interesul legii. Deși decizia a fost menită să clarifice regimul sancționator al pluralității intermediare, ea face acest lucru doar într-o măsură limitată. Pe de altă parte, ea naște alte consecințe, greu comensurabile, dar imposibil de ignorat, privind (im)previzibilitatea interpretării și aplicării legii penale în acest domeniu, câtă vreme soluția contrazice doctrina consolidată în materie. Litera și spiritul legii au venit în conflict și de pierdut a avut previzibilitatea normei penale.

Cuvinte-cheie: *recurs în interesul legii; decizia nr. 7/2020; sancționarea pluralității intermediare; previzibilitatea legii penale.*

I. Aspecte introductive

Instituția pluralității intermediare nu este nouă dreptului penal; ea face referire la situația juridică în care o persoană anterior condamnată definitiv pentru comiterea unei (sau mai multor) infracțiuni săvârșește o nouă infracțiune (sau mai multe infracțiuni) până la momentul executării sau considerării ca executate a pedepsei definitiv aplicate pentru infracțiunea anterioară, fără a fi întrunite, însă, condițiile recidivei postcondamnatorii.

Practic, deși există o pluralitate de infracțiuni – au fost comise două sau mai multe infracțiuni de către aceeași persoană, anterior condamnată definitiv – nu sunt întrunite nici condițiile concursului de

---

* voicu.puscasu@e-uvt.ro

infracțiuni (tocmai deoarece noua infracțiune a fost comisă după condamnarea definitivă anterioară) și nici ale recidivei postcondamnatorii, fie deoarece primul termen al pluralității, fie cel de-al doilea nu respectă condițiile legal impuse pentru recidivă, astfel că această instituție se poziționează „intermediară” între cele două forme de pluralitate menționate, având și o pericolozitate specifică, care nu putea trece neobservată legiuitorului.

Nu doar că pluralitatea intermediară nu este o instituție nouă, dar, mai mult, noul Cod penal, intrat în vigoare la 1 februarie 2020 nici nu a adus modificări substanțiale acestei instituții.

Art. 44 C. pen. în vigoare prevede, succint, următoarele: „(1) Există pluralitate intermediară de infracțiuni când, după rămânerea definitivă a unei hotărâri de condamnare și până la data la care pedeapsa este executată sau considerată ca executată, condamnatul săvârșește din nou o infracțiune și nu sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru starea de recidivă.

(2) În caz de pluralitate intermediară, pedeapsa pentru noua infracțiune și pedeapsa anterioară se contopesc potrivit dispozițiilor de la concursul de infracțiuni.

Vechiul Cod penal prevedea, în art. 40 următoarele: „Când după condamnarea definitivă cel condamnat săvârșește din nou o infracțiune, înainte de începerea executării pedepsei, în timpul executării acesteia sau în stare de evadare, și nu sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru starea de recidivă, pedeapsa se aplică potrivit regulilor pentru concursul de infracțiuni.

În cazul persoanei juridice, dacă nu sunt întrunite condițiile prevăzute în art. 40² alin. (1) lit. a), pedeapsa se aplică potrivit regulilor pentru concursul de infracțiuni”.

Din analiza comparată a celor două norme se poate observa faptul că, substanțial, instituția pluralității intermediare a rămas în aceleași coordonate descrise mai sus, în ciuda unor reformulări normative, preferate de legiuitor în principal pentru a aduce mai multă claritate acesteia.

De exemplu, legiuitorul noului Cod a preferat să indice momentul terminus până la care poate fi comisă noua infracțiune, și nu să se concentreze pe descrierea diverselor ipoteze în care poate fi comisă această nouă infracțiune (anterior începerii executării pedepsei anterioare, în timpul executării ei sau în stare de evadare), având în vedere nu doar avantajul unei norme mai sintetice, dar și faptul că enumerarea anterioară nu era una exhaustivă, fiind, deci, deficitară sub acest aspect.

De asemenea, merită remarcat faptul că doar noul legiuitor denumesc instituția, în chiar titulatura marginală a articolului 44 C. pen., ca „pluralitate intermediară”, ea fiind nenominalizată ca atare de către vechiul legiuitor, care indica marginal instituția cu expresia „pedeapsa în unele cazuri când nu există recidivă”, dar, chiar și sub vechea reglementare, denumirea de pluralitate intermediară, atribuită de către doctrina de drept penal, a fost general și unanim recunoscută inclusiv la nivelul practicii judiciare.

În schimb, din perspectiva aspectului care ne interesează în prezentul studiu, regimul sancționator al acestei forme de pluralitate de infracțiuni a rămas același: ambele reglementări menționează faptul că în această situație se vor aplica regulile și dispozițiile de la concursul de infracțiuni.

Dacă instituția a rămas în aceeași titulatură și, mai ales, în același conținut, se ridică întrebarea ce aspect neclar a venit să lămurească Înalta Curte de Casație și Justiție prin decizia recent pronunțată și în ce măsură era el neclar, având în vedere continuitatea de reglementare existentă în această materie.

Este vorba despre modul concret în care se realizează stabilirea pedepsei rezultante, aferente acestei forme de pluralitate de infracțiuni în situația particulară în care primul termen al pluralității este reprezentat nu de una, ci de mai multe infracțiuni. Mai exact, se ridică problema dacă se aplică întrutotul dispozițiile concursului de infracțiuni, contopirea realizându-se într-o singură etapă cu privire la toate pedepsele aplicate pentru infracțiunile individuale care formează această pluralitate sau dacă, dimpotrivă, pentru a se putea stabili pedeapsa rezultantă se dă efect particularității pe care o prezintă această formă de pluralitate, care are un prim termen stabilit cu titlu definitiv, mai precis prin considerarea ca prim termen al pluralității intermediare a pedepsei rezultante definitiv aplicate anterior comiterii noii infracțiuni, fără a se mai interveni cu privire la acesta, prin descontopire, cuprinzând-o în pluralitate ca atare.

De asemenea, problema se pune și cu privire la modul concret în care se realizează stabilirea pedepsei rezultante aferente acestei forme de pluralitate de infracțiuni în situația particulară în care cel de-al doilea termen al pluralității este reprezentat nu de una, ci de mai multe infracțiuni, respectiv se

ridica întrebarea dacă se aplică întru totul dispozițiile concursului de infracțiuni, contopirea realizându-se într-o singură etapă, cu privire la toate pedepsele aplicate pentru infracțiunile individuale care formează această pluralitate sau dacă, dimpotrivă, pentru a se putea stabili pedeapsa rezultantă se dă efect prioritar concursului de infracțiuni între faptele nou comise și abia apoi pedeapsa rezultantă astfel stabilită să intre în contopire cu pedeapsa care constituie primul termen al pluralității ori, într-o altă versiune, dacă nu cumva trebuie să se dea efect prioritar pluralității intermediare, pe ramuri, cu privire la fiecare nouă infracțiune comisă (contopindu-se pedeapsa care constituie primul termen cu fiecare din pedepsele pentru infracțiunile individuale comise), pentru ca abia apoi pedepsele rezultante astfel obținute să fie contopite potrivit regulilor concursului de infracțiuni¹.

II. Soluția pronunțată prin Decizia nr. 7/2020

Potrivit Comunicatului de presă al Înaltei Curți privind deciziile pronunțate în recurs în interesul legii în ședința din 17 februarie 2020², Curtea a admis recursul în interesul legii promovat de Colegiul de conducere al Curții de Apel București și a stabilit că: „În interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 44 alin. (2) din Codul penal, în cazul pluralității intermediare de infracțiuni, în ipoteza în care primul și/sau a doilea termen al pluralității intermediare este format dintr-un concurs de infracțiuni, contopirea tuturor pedepselor stabilite se realizează, în cadrul unei operațiuni unice, potrivit dispozițiilor referitoare la concursul de infracțiuni”.

Chiar dacă la momentul redactării acestui articol decizia Curții nu este încă motivată, soluția la care s-a ajuns nu este una care să lase loc de vreun dubiu cu privire la opțiunea îmbrățișată de către instanță în ceea ce privește tratamentul sancționator al pluralității intermediare de infracțiuni. Astfel, în optica instanței, indiferent dacă primul sau/și al doilea termen al pluralității intermediare este compus dintr-un concurs de infracțiuni, pentru stabilirea pedepsei rezultante finale se procedează identic regulilor concursului de infracțiuni, respectiv prin contopirea simultană, într-o unică operație juridică, a tuturor pedepselor aplicate pentru infracțiunile distincte comise, în funcție de natura și felul pedepselor aplicate pentru aceste infracțiuni urmând a se da efect analogic dispozițiilor art. 39 C. pen.

Desigur, soluția are în susținerea sa chiar conținutul literal al normei legale, art. 44 alin. (2) C. pen. precizând faptul că „pedeapsa pentru noua infracțiune și pedeapsa anterioară se contopesc potrivit dispozițiilor de la concursul de infracțiuni”. Prin urmare, pare că soluția îmbrățișată prin această decizie era nu doar previzibilă, dar chiar evidentă, norma legală nelăsând loc de interpretări din această perspectivă.

Cu toate acestea, că lucrurile nu stăteau așa stau mărturie tocmai amplele analize doctrinare purtate pe această problemă juridică, respectiv cu privire la faptul dacă este sau nu posibilă asimilarea deplină și integrală a regimului sancționator al pluralității intermediare celui al concursului de infracțiuni.

Doctrina cvasi-unanimă a vremii, citând chiar practica Tribunalului Suprem³ a argumentat, credem noi pertinent, faptul că stabilirea pedepsei rezultante nu se poate realiza într-o unică operațiune de contopire, deoarece structura însăși a pluralității intermediare presupune doi termeni distincți, contopirea urmând a se realiza între pedeapsa rezultantă aferentă concursului de infracțiuni și pedeapsa care privește infracțiunea aferentă celuilalt termen al pluralității. Altfel spus, pluralitatea intermediară se apropie de recidiva postcondamnatore ca structură, iar modul de stabilire a pedepsei rezultante

---

¹ Majoritatea autorilor contemporani susțineau acest din urmă sistem, afirmând că se impune a se acorda prioritate pluralității intermediare, și apoi concursului de infracțiuni - a se vedea M. Udriou, *Drept penal, Partea generală*, ed. a 3-a, Editura C.H. Beck, București, 2016, p. 222 (fără a se oferi însă vreo rațiune a acestui sistem sancționator) și F. Streteanu, D. Nițu, *Drept penal, Partea generală, vol. II*, Editura Universul Juridic, București, vol. II, p. 183 (autorii ajungând la această concluzie printr-o interpretare *per a contrario* a normei art. 43 alin. (2) C. pen., fără a face referire și la norma art. 79 alin. (2) C. pen., care este, în realitate, sediul materiei și față de care art. 43 alin. (2) C. pen. nu constituie decât o aplicare practică).

² Disponibil la adresa de internet <http://www.scj.ro/750/5364/Comunicate-privind-deciziile-pronunate-in-recurs-in-interesul-legii-in-cadru-Completelor-pentru-so/Comunicat-privind-deciziile-pronunate-in-recurs-in-interesul-legii-in-sedinta-din-17-februarie-2020>.

³ A se vedea, spre exemplu, analiza credem noi convingătoare realizată de către autorii Șt. Daneș și V. Papadopol în lucrarea *Individualizarea judiciară a pedepselor*, ed. a II-a, revizuită, Editura Juridică, București, 2003, p. 500 și urm.

trebuie să reflecte specificul acestei forme a pluralității de infracțiuni, astfel că norma legală vizează situația-tip, când ambii termeni sunt formați de pedepse simple, aplicate pentru infracțiuni unice.

Din momentul publicării deciziei Curții în Monitorul Oficial, aceste analize vor mai avea doar un interes teoretic și doctrinar, însă prea puțină importanță practică, instanțele având obligația aplicării legii în sensul impus prin această decizie.

Tocmai de aceea credem că se impune o scurtă analiză a efectelor acestei decizii, îndeosebi în materia dreptului penal material, înainte de a trage concluzii, preliminare la acest moment, cu privire la efectul mai larg pe care îl generează această soluție.

III. Efectele soluției pronunțate de către Înalta Curte

În ceea ce privește efectele cert previzibile la acest moment ale soluției îmbrățișate prin decizia Înaltei Curți, acestea pot fi identificate pe mai multe paliere, în funcție de cum este vorba despre regimul sancționator general al pluralității intermediare sau despre cel special.

Cu privire la regimul sancționator general aplicabil pluralității intermediare de infracțiuni în cazul în care nu sunt incidente alte dispoziții normative speciale, în urma soluției Înaltei Curți rezultă faptul că acesta va fi identic celui aplicabil concursului de infracțiuni.

Este de observat că, așa cum rezultă din minuta deciziei pronunțate de către Curte, soluția avansată de instanță vizează o ipoteză precis determinată, anume cazul în care pluralitatea intermediară de infracțiuni are primul sau/și al doilea termen format dintr-un concurs de infracțiuni. Doar cu privire la acest aspect s-a pronunțat Curtea, astfel că problema modului în care se realizează stabilirea pedepsei rezultante atunci când cei doi termeni ai pluralității intermediare sunt formați din pedepse simple și nu rezultante ale unui concurs de infracțiuni nu a format obiectul acestei decizii, Curtea nefiind sesizată cu acest aspect care, de altfel, nici nu ridică dificultăți, față de norma art. 44 alin. (2) C. pen. fiind evident că și în acest caz vor fi aplicate regulile din materia concursului de infracțiuni enunțate de art. 39 C. pen.

Mai exact, dacă primul și al doilea termen al pluralității intermediare sunt formați dintr-o singură infracțiune, pentru a putea aplica pedeapsa rezultantă pentru pluralitatea intermediară, trebuie parcurse 2 etape: mai întâi se stabilește pedeapsa pentru infracțiunea nou comisă (care formează al doilea termen al pluralității intermediare), după care se procedează la aplicarea pedepsei rezultante pentru pluralitatea de infracțiuni, în regim identic concursului de infracțiuni, prin contopirea (sau, prin excepție, cumularea sau absorbția) primei pedepse, definitive, cu privire la care s-a dispus anterior soluția condamnării (chiar și cu suspendarea sub supraveghere, nu neapărat în regim de executare) cu pedeapsa pentru noua infracțiune comisă.

Dacă, însă, primul termen al pluralității este compus dintr-o pedeapsă rezultantă, aceasta se va descontopi mai întâi, pentru a pune pedepse individuale în individualitatea lor, iar apoi aceste pedepse individuale se vor contopi, cumula sau absorbi cu pedeapsa aplicată pentru noua infracțiune comisă, conform regulilor concursului de infracțiuni.

Spre exemplu, dacă primul termen al pluralității intermediare este format dintr-o pedeapsă rezultantă de 2 ani și 4 luni închisoare, formată din pedeapsa de 2 ani închisoare, pentru furt și 1 an, pentru șantaj, condamnatul comițând pe durata termenului de supraveghere a executării pedepsei infracțiunea de ucidere din culpă pentru care este condamnat la 3 ani închisoare, urmând a-i fi aplicată pedeapsa cea mai grea, de 3 ani, la care se va adăuga un spor de 1 an (o treime din totalul celorlalte pedepse, anume de 3 ani rezultată din cumulul 2+1 ani), în total urmând a executa 4 ani închisoare, din care se va deduce perioada executată din pedeapsa rezultantă care formează primul termen al pluralității).

Un efect al acestei soluții care poate trece neobservat vizează situația în care pedeapsa rezultantă este aplicată pentru un concurs de infracțiuni comis sub incidența vechiului Cod penal. Deoarece legea penală veche este mai favorabilă sub aspectul sancționării concursului de infracțiuni, întrucât nu impune aplicarea obligatorie a vreunui spor, ci lasă această facultate la aprecierea instanței, practica noastră

judiciară s-a orientat spre aplicarea legii penale vechi în cazul concursului de infracțiuni comis până la data de 31 ianuarie 2014, inclusiv.

Or, dacă facem aplicarea soluției Înaltei Curți, procedând la descontopirea acestei pedepse rezultante și la recontopirea tuturor pedepselor aplicate pentru infracțiunile distincte comise în stare de pluralitate intermediară, inculpatul se va putea găsi în situația de a-i fi aplicat un tratament sancționator mult mai aspru decât cel incident dacă ar executa distinct pedeapsa rezultantă și, respectiv, pedeapsa aplicată pentru noua infracțiune comisă.

Spre exemplu, dacă o persoană a fost condamnată la pedepsele de 4 ani pentru viol, 5 ani pentru tâlhărie și 3 ani pentru furt calificat, iar în aplicarea vechilor dispoziții penale s-a dispus executarea pedepsei rezultante mai mari, de 5 ani, fără spor, iar ulterior este condamnat la pedeapsa de 2 ani pentru ucidere din culpă, comisă sub incidența noului Cod, aplicând soluția Curții, toate pedepsele vor fi contopite potrivit noilor dispoziții penale, rezultând o pedeapsă finală de 8 ani închisoare (5 ani, ca pedeapsă cea mai mare, sporită cu o treime din 9, totalul celorlalte pedepse), deși în mod cert ar fi preferat să execute distinct cele două mandate (pentru ipoteza în care la judecarea noii infracțiuni nu s-a făcut aplicarea stării de pluralitate intermediară) sau, și mai evident, i-ar fi fost mai favorabilă interpretarea doctrinară neasumată de către Curte, privind imposibilitatea descontopirii pedepsei rezultante care compune primul termen al pluralității intermediare și care ar fi condus la o pedeapsă rezultantă finală de 5 ani și 8 luni închisoare (pedeapsa rezultantă inițială, de 5 ani fiind majorată cu o treime din pedeapsa de 2 ani, aplicată pentru noua infracțiune comisă, termenul secund al pluralității intermediare).

În schimb, dacă cel de-al doilea termen al pluralității intermediare este compus dintr-un concurs de infracțiuni, față de soluția îmbrățișată de către Înalta Curte, care contrazice majoritatea doctrinei de drept penal din trecut dar și contemporane, pedepsele stabilite pentru aceste noi infracțiuni nu vor fi contopite/cumulate distinct (într-o etapă separată), ci, după stabilirea acestor pedepse individuale, instanța le va contopi/cumula în mod direct cu pedeapsa simplă (nu rezultantă) care constituie primul termen al pluralității, întocmai ca în cazul concursului de infracțiuni, obținându-se pedeapsa rezultantă finală, dată spre executare, din care vor fi deduse perioadele anterior executate (de regulă, din prima pedeapsă) sau perioadele de privare de libertate, ca măsuri preventive

De exemplu, dacă pe durata executării unei pedepse de 3 ani și 6 luni, pentru ucidere din culpă, se săvârșește o infracțiune de vătămare corporală, pentru care se stabilește pedeapsa de 2 ani închisoare, și o infracțiune de distrugere, pentru care se stabilește pedeapsa de 1 an închisoare; toate cele trei pedepse se vor contopi deodată în pedeapsa cea mai mare, de 3 ani și 6 luni, sporită cu 1 an, obținându-se pedeapsa rezultantă de 4 ani și 6 luni închisoare.

Desigur, dacă primul termen al pluralității intermediare de infracțiuni este format dintr-o pedeapsă rezultantă, iar cel de-al doilea termen este format dintr-un concurs de infracțiuni, pedeapsa rezultantă va fi stabilită prin aplicarea corespunzătoare a celor de mai sus; astfel, se va descontopi pedeapsa rezultantă aferentă primului termen, iar pedepsele simple astfel obținute vor fi contopite (sau, după caz, cumulate, ori absorbite), într-o operațiune unică, cu pedepse stabilite pentru noile infracțiuni comise.

Toate aceste reguli, însă, repetăm, sunt specifice regimului sancționator general al pluralității intermediare.

Decizia Înaltei Curți considerăm că nu aduce niciun fel de modificare regimului sancționator special al pluralității intermediare, existent atunci când norme speciale de sancționare a pluralității de infracțiuni devin operabile.

Astfel, deși lecturând minuta deciziei pronunțate ar putea părea că soluția adoptată de către Curte vizează toate situațiile în care primul sau/și al doilea termen al pluralității intermediare este format dintr-un concurs de infracțiuni, trebuie observat faptul că decizia este pronunțată doar în interpretarea art. 44 alin. (2) C. pen., adică tocmai cu privire la norma generală de sancționare a acestei forme de pluralitate de infracțiuni.

Prin urmare, soluția Înaltei Curți nu vizează alte norme cu caracter special față de reglementarea generală în materia regimului sancționator al pluralității intermediare, Curtea nefiind chemată prin această decizie să clarifice și modul în care sunt aplicate acele norme cu caracter special.

Pentru a înțelege mai bine acest aspect, se impune să trecem în revistă, punctual, normele speciale existente în actuala reglementare penală, verificând și dacă soluția Curții ar putea fi avută în vedere, analogic, în acele situații.

O primă astfel de situație care vizează (și) instituția pluralității intermediare privește cazul când noua infracțiune este comisă și descoperită în termenul de supraveghere al liberării condiționate. În aplicarea art. 104 alin. (2) C. pen.⁴, contopirea potrivit regulilor concursului de infracțiuni se realizează între restul rămas de executat din pedeapsa cu privire la care a intervenit liberarea și pedeapsa stabilită pentru noua infracțiune săvârșită.

Sesizăm, imediat, trei modificări substanțiale față de ipoteza generală avută în vedere de norma art. 44 C. pen.: în contopire va fi cuprinsă pedeapsa rezultantă aferentă primului termen al infracțiunii, și nu se va proceda la descontopirea acesteia în pedepsele componente; în contopire nu intră întreaga pedeapsă care formează primul termen al pluralității, ci doar restul rămas neexecutat la data liberării (indiferent care este data comiterii noii infracțiuni, atât timp cât se situează pe parcursul termenului de supraveghere) și, nu în ultimul rând, ca efect al secunde specificități, din prima pedeapsă nu se poate realiza vreo deducere a perioadei executate, deoarece nu s-a mai executat nimic din restul rămas neexecutat la data liberării.

În schimb, prin analogie cu soluția îmbrățișată de către Curte, apreciem că și în acest caz operațiunea de contopire va fi unică și nu scindată în mai multe etape, neputând fi justificată logic o astfel de soluție, câtă vreme norma specială derogă de la cea generală doar cu privire la tipul pedepsei care intră în contopire ca prim termen al pluralității intermediare și nu cu privire la modul în care se realizează contopirea.

Tot astfel, și la fel de evident, regulile concursului de infracțiuni se aplică și cu privire la modul de calcul al pedepsei rezultante: vor fi urmate dispozițiile în materie ale art. 39 C. pen., privind sporul obligatoriu și fix, ori, după caz, cumularea sau absorbția pedepselor.

De exemplu, după liberarea din pedeapsa de 4 ani pentru furt calificat (cu un rest rămas de executat de 1 an închisoare, la data liberării), se comite oucidere din culpă, pentru care se stabilește pedeapsa de 3 ani; se contopește restul de 1 an cu pedeapsa de 3 ani, aplicându-se aceasta din urmă, care este sporită cu 4 luni (o treime din restul de 1 an), urmând a se executa 3 ani și 4 luni închisoare.

Desigur, dacă pedeapsa pentru noua infracțiune este amenda, nu pot fi aplicate regulile pluralității intermediare, pentru că nu poate surveni revocarea liberării condiționate, astfel că cele două pedepse (prima, care are un rest neexecutat și pedeapsa amenzii) vor rămâne distincte și vor avea regimuri de executare diferite. În schimb, în cazul în care amenda însoțește pedeapsa închisorii în condițiile art. 62 C. pen. sau când amenda este pedeapsa aplicată pentru una dintre infracțiunile care compun concursul de infracțiuni comis în stare de liberare condiționată (pentru cealaltă infracțiune concurentă fiind aplicată pedeapsa închisorii), amenda va intra și ea în operațiunea de stabilire a pedepsei rezultante, ea urmând a fi aplicată alăturat pedepsei închisorii rezultante, stabilite conform celor de mai sus, astfel că sistemul cumulului de pedepse va fi incident în aceste cazuri.

O altă normă specială de sancționare a pluralității intermediare o întâlnim în cazul evadării, norma specială a art. 285 al. 4 C. pen. impunând ca stabilirea pedepsei rezultante să se realizeze prin cummul aritmetic al restului rămas de executat din prima pedeapsă la data comiterii infracțiunii de evadare cu pedeapsa stabilită pentru infracțiunea de evadare.

De exemplu, dacă din executarea unei pedepse de 4 ani, pentru ucidere din culpă, condamnatul evadează după executarea unei perioade de 6 luni, la restul de 3 ani și 6 luni rămas de executat din prima pedeapsă se va adăuga pedeapsa aplicată pentru evadare, de 2 ani, urmând a executa 5 ani și 6 luni, din care se deduce durata privării de libertate ulterioară momentului reîncarcerării (desigur, doar dacă condamnatul a fost prins și a reluat executarea înainte de a fi judecat definitiv pentru evadare)

---

⁴ Conform acestei dispoziții: „Dacă după acordarea liberării cel condamnat a săvârșit o nouă infracțiune, care a fost descoperită în termenul de supraveghere și pentru care s-a pronunțat o condamnare la pedeapsa închisorii, chiar după expirarea acestui termen, instanța revocă liberarea și dispune executarea restului de pedeapsă. Pedeapsa pentru noua infracțiune se stabilește și se execută, după caz, potrivit dispozițiilor de la recidivă sau pluralitate intermediară”.

Prin urmare, în acest caz nu sunt aplicabile dispozițiile generale de sancționare ale pluralității intermediare și nici nu se poate aplica prin analogie soluția Înaltei Curți, deoarece legiuitorul a derogat expres de la asimilarea tratamentului sancționator cu cel al concursului de infracțiuni, preferând instituirea unui tratament sancționator mai aspru, similar recidivei postcondamnatorii, anume cumulul aritmetic de pedepse.

Astfel, chiar dacă primul termen al pluralității intermediare este format, în acest caz, de o pedeapsă rezultantă, aplicată pentru un concurs de infracțiuni, nu se poate pune problema descontopirii ei și nu este necesară repunerea pedepselor componente în individualitatea lor, deoarece ceea ce interesează din perspectiva corectei aplicări a normei la care am făcut referire este doar restul rămas neexecutat din pedeapsa în executarea căreia se afla inculpatul atunci când a comis infracțiunea de evadare. Tocmai la acest rest și nu la vreuna din pedepsele individuale componente se va adăuga prin cumul aritmetic pedeapsa pentru noua infracțiune comisă.

Așadar, în exemplul de mai sus, este indiferent dacă pedeapsa de 4 ani era aplicată pentru o unică infracțiune (am spus noi la acel moment, ucidere din culpă) sau pentru un concurs de infracțiuni (d.e. ucidere și vătămare corporală din culpă), pedeapsa rezultantă a pluralității de infracțiuni fiind aplicată în același mod.

Dacă, însă, în timpul evadării se mai comite și o altă infracțiune, aflată tot în stare de pluralitate intermediară, apreciem că mai întâi se va proceda conform celor de mai sus, la cumulara pedepsei pentru evadare la restul rămas de executat din pedeapsa ce constituie primul termen al pluralității (aceasta pentru a face aplicarea prioritara a normei speciale din materia evadării), urmând ca apoi această pedeapsă rezultantă să fie contopită, potrivit regulilor pluralității intermediare (similar concursului de infracțiuni, prin contopire) cu pedeapsa stabilită pentru infracțiunea comisă în stare de evadare. Este singura manieră în care se realizează atât aplicarea întocmai a normei speciale (cu privire la infracțiunea de evadare), cât și aplicarea regulilor generale de sancționare ale pluralității intermediare de infracțiuni (în cazul noii infracțiuni comise în stare de evadare).

De exemplu, dacă pentru fapta de evadare s-ar aplica o pedeapsă de 2 ani închisoare, iar pentru tâlhăria comisă în stare de evadare pedeapsa de 4 ani, restul rămas de executat la data evadării, de 3 ani, trebuie adăugat la pedeapsa de 2 ani, obținându-se pedeapsa rezultantă intermediară de 5 ani, care se va contopi potrivit regulilor concursului de infracțiuni cu pedeapsa de 4 ani, urmând a fi aplicată pedeapsa cea mai grea, de 5 ani, la care se va adăuga sporul de o treime din cealaltă pedeapsă, respectiv de 1 an și 4 luni, obținând pedeapsa rezultantă finală de 6 ani și 4 luni închisoare.

Credem că în mod evident nu poate fi aplicată nici logica soluției Înaltei Curți în acest caz, de a contopi, într-o operațiune unică toate cele trei pedepse, conform regulilor concursului de infracțiuni, deoarece norma specială impune o derogare expresă de la acest sistem, impunând nu o contopire între pedepsele aplicate, ci un cumul aritmetic între un rest de pedeapsă și noua pedeapsă aplicată pentru evadare. Astfel, este exclus a putea, într-o operațiune unică să se realizeze stabilirea și aplicarea pedepsei rezultante pentru pluralitatea intermediară de infracțiuni existentă.

De asemenea, apreciem că nu poate fi acceptată varianta aplicării cu prioritate a regulilor concursului de infracțiuni între cel două infracțiuni nou-comise (infracțiunea de evadare și cea comisă în stare de evadare) și apoi a cumulului aritmetic al pedepsei rezultante aferente acestui concurs cu restul rămas de executat la data evadării, deoarece s-ar nesocoti norma specială (care face referire la cumulara aritmetică doar a pedepsei pentru evadare la restul rămas neexecutat, nu și a pedepsei pentru infracțiunea concurentă comisă în stare de evadare și care este și ea cuprinsă în pedeapsa rezultantă) și s-ar ajunge, de principiu, la un regim sancționator mai sever.

La un regim sancționator și mai sever chiar decât recidiva postcondamnatorie s-ar ajunge în situația în care s-ar îmbrățișa opinia că ar trebuie realizată stabilirea pedepsei rezultante în și mai multe etape, astfel: cumulara pedepsei pentru evadare la restul rămas de executat la data evadării, obținându-se pedeapsa intermediară 1; contopirea restului rămas de executat cu pedeapsa pentru noua infracțiune comisă, conform regulilor concursului de infracțiuni, obținându-se pedeapsa intermediară 2 și abia apoi contopirea celor două pedepse intermediare 1 și 2, conform aceluiași reguli ale concursului de

infracțiuni, pentru a se da efect final acestei forme de pluralitate de infracțiuni, obținându-se pedeapsa rezultantă finală.

Acest din urmă sistem, propus de o parte a doctrinei noastre⁵ anterior deciziei Înaltei Curți, credem că este în mod cert contrazis de către această soluție, deoarece el se întemeie pe distincția propusă de către acei doctrinari între formele de pluralitate ale concursului de infracțiuni și ale pluralității intermediare. Mai exact, se aprecia că pluralitatea intermediară, ca formă a pluralității de infracțiuni, are o structură unică, diferită față de concurs și similară recidivei postcondamnatorii, iar acest lucru trebuie să se reflecte și sub aspect sancționator prin acordarea priorității în aplicare acestei forme de pluralitate în fața concursului de infracțiuni. Cu alte cuvinte, se considera că primul termen al pluralității, care nu trebuia descontopit, trebuia contopit ca atare și în mod separat cu fiecare dintre pedepsele aplicate pentru infracțiunile concurente nou comise ("pe ramuri"), iar ulterior abia, toate pedepsele rezultante astfel obținute se contopeau potrivit regulilor concursului; se acorda, așadar, prioritate pluralității intermediare în fața concursului de infracțiuni, deși, în opinia noastră, acest sistem contravenea normei art. 79 al. 2 C. pen., care indica în mod expres prioritatea concursului în fața recidivei și, deci, și a pluralității intermediare, care lua locul recidivei în ordinea enunțată de această normă, atunci când nu erau întrunite condițiile recidivei.

Sub aspect procedural, descoperirea ulterioară a stării de pluralitate intermediară, cu ocazia punerii în executare a unei hotărâri penale definitive sau pe durata executării pedepsei, va conduce, în continuare, la aplicarea normei art. 585 lit. c) C. pr. pen., cu mențiunea că regimul sancționator al pluralității se va realiza în noile coordonate, menționate în cele de mai sus.

IV. Concluzii

Din păcate, peisajul juridic românesc post-revoluționar nu face referire aproape deloc la una din valorile fundamentale ale normei penale: previzibilitatea interpretării și aplicării acesteia. Certitudinea de care trebuie să se bucure destinatarul legii penale atât cu privire la existența și conținutul normei penale, dar și la modul de interpretare și aplicare al acesteia este în orice stat de drept un reper esențial și intangibil.

Trăind într-un stat de drept uneori pus sub semnul întrebării, sub pecetea unor mult prea frecvente modificări normative justificate conjunctural sau deloc, lipsa de viziune legislativă privind politica penală a statului în perioada post-decembristă vulnerabilizează în mod cert autoritatea de care trebuie să se bucure legea penală.

Trecerea spre noua legislație penală și procesual-penală s-a realizat sub auspiciile promisiunilor europenizării acestei legislații, a clarificării multora dintre deficiențele constatate anterior și a valorificării soluțiilor doctrinare și jurisprudențiale avansate sub vechea legislație și care prezentau interes și în perspectiva noului context normativ.

Din nefericire, noua legislație în materie penală a atras, în pușinii ani care au trecut de la intrarea în vigoare a acesteia, un val de modificări normative, dar și o avalanșă de decizii de neconstituționalitate sau de decizii interpretative ori de lămurire a unor chestiuni de drept, profesioniștii dreptului penal fiind ei înșiși într-o inconfortabilă stare de incertitudine legată de cvasi iminentul risc al unor noi astfel de intervenții normative sau jurisprudențiale care să înlăture, modifice sau altereze starea de lucruri cunoscută până la acea dată.

De parte de noi gândul de a critica noile instrumente legislative de unificare a practicii judiciare; considerăm că o practică judiciară neunitară în materie penală este periculoasă și poate și ea conduce la desconsiderarea legii penale și la afectarea prestigiului și autorității normei penale, cu consecința lezării și a efectului de prevenție generală pe care norma penală trebuie să îl realizeze.

Pe de altă parte, însă, așa cum arătam deja, și o modificare a unui status quo consolidat poate constitui o afectare a aceluiași valori fundamentale care țin de esența normei penale. Din păcate, ulterior intrării în vigoare a noilor Coduri penale nici legiuitorul, dar nici instanța constituțională sau organele de aplicare a legii penale nu au părut preocupate prioritar de acest aspect. Soluțiile avansate de către

---

⁵ A se vedea, de exemplu, F. Streteanu, D. Nițu, *op. cit.*, p. 185.

doctrina cvasiunanimă sau, mai grav, promovate în mod constant și chiar cu autoritatea interpretării legii de către instanțele de judecată au fost ignorate sau desconsiderate, fiind răsturnat eșafodajul unor interpretări valide și pertinente ale normei penale, cu consecința inevitabilă a afectării autorității sale. Mai mult, chiar unele dintre dezlegările statuate cu putere obligatorie de către Înalta Curte au fost ulterior înlăturate de către Curtea Constituțională, această incoerență de viziune amplificând și mai mult incertitudinea de interpretare și aplicare a normei penale, ale cărei consecințe sunt mult mai periculoase decât asumarea oricăreia dintre interpretările anterior oferite normei penale.

În acest context, în opinia noastră, Înalta Curte trebuia să ia în considerare și acest factor atunci când a pronunțat soluția analizată de noi aici, cel puțin cu privire la ipoteza pluralității intermediare al cărei prim termen este format dintr-o pedeapsă rezultantă aplicată pentru un concurs de infracțiuni. În acest caz, valorificând specificul acestei forme de pluralitate de infracțiuni precum și doctrina și practica judiciară consacrate de-a lungul anilor și sub incidența vechiului Cod penal, care cuprindea o normă similară, credem că asimilarea sancționatorie cu concursul de infracțiuni trebuia menținută doar parțial, sub aspectul aplicării regulilor art. 39 alin. (1) C. pen., fără a mai impune descontopirea pedepsei rezultante și realizarea recontopirii într-o operațiune unică.